

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI
FACULTATEA DE STUDII EUROPENE

TEZĂ DE DOCTORAT

LOBBY ȘI PROCESUL DECIZIONAL
COMUNITAR
(rezumat)

Coordonator științific:

Prof. Univ. Dr. Vasile PUȘCAȘ

Doctorand :

Camelia NISTOR

Cluj-Napoca

2014

CUPRINS :

Argument

Introducere

Capitolul I

Fenomenul de lobby comunitar

- 1.1. Lobby - definirea conceptului, scurt istoric**
- 1.2. Etapele lobbyului comunitar**
- 1.3. Lobby și asociații, ONG-uri**
- 1.4. Lobby și formularea de politici publice în Uniunea Europeană**

Capitolul II

Guvernanța europeană în epoca globalizării

- 2.1. Teorii ale guvernantei**
- 2.2. ‘Noua guvernanta a Uniunii Europene’**
- 2.3. Interguvernamentalism vs Supranaționalism. Corporatism vs Transnaționalism**
- 2.4. Globalizare și regionalizare**
- 2.5. G20 și guvernanta globală**

Capitolul III

Lobbyul comunitar și instituțiile europene

- 3.1. Conceptul de ‘logică a influenței’ și lobbyul comunitar**
- 3.2. Instituționalizarea grupurilor de interese la Bruxelles**
- 3.3. Relația dintre instituțiile europene și actorii de lobby în cadrul procesului decizional comunitar**
- 3.4. Exprimarea lobbyului comunitar în instituțiile europene**

3.5. Lobby. Relații publice. Afaceri publice. Relații guvernamentale

Capitolul IV

Reglementarea lobbyului comunitar - tehnici și strategii de lobby la Bruxelles

4.1. Reglementarea lobbyului comunitar

4.2. Lobby - calea națională și calea bruxelleză

4.3. Metode și instrumente aplicate în lobbyul comunitar. Tehnici.

Planificare strategică

Capitolul V

Analiză a unei campanii de lobby dezvoltate la nivelul UE - studiu de caz

5.1. Lobby și procesul decizional al UE – interviuri cu experți

5.2. Interpretare cantitativă a rezultatelor obținute

5.3. Interpretare calitativă a rezultatelor obținute

5.4. Studiu de caz : ‘Campanie de lobby pentru biocombustibili la nivelul UE’

5.5. Interviuri cu experți, pe tema ‘Campanie de lobby pentru biocombustibili la nivelul UE’

5.6. Interpretare cantitativă a rezultatelor obținute

5.7. Interpretare calitativă a rezultatelor obținute

5.8. Concluziile studiului de caz

Capitolul VI

Concluzii finale

Bibliografie

Anexe

Cuvinte-cheie: lobby, procesul decizional comunitar, influență, instituții europene, guvernanta multilevel, actori guvernamentali, actori non-guvernamentali, campanii de lobby, strategii și tehnici de lobby, reglementarea lobbyului UE

Cercetarea de față își propune efectuarea unei analize a fenomenului de lobby, în general, respectiv a fenomenului de lobby desfășurat la nivelul Uniunii Europene, în cadrul procesului decizional comunitar, în particular. Lucrarea este structurată pe șase capitole: primele patru capitole cuprind partea teoretică, cel de-al cincilea se axează pe un studiu de caz specific și pe două serii de interviuri cu experți, constituind partea practică. Ultimul capitol conține concluziile lucrării, mai apoi regăsindu-se lista bibliografică și o serie de anexe.

Înainte de analizarea impactului fenomenului de lobby asupra procesului decizional comunitar, autorul consideră că este necesară definirea lobbyului și prezentarea unui scurt istoric al acestui fenomen, surprinderea evoluției lobbyului comunitar și observarea procesului de realizare a politicilor publice europene – acesta este rolul primului capitol al lucrării. Întrucât fenomenul de lobby european este perceput în cadrul guvernantei europene & globale, pentru o mai bună contextualizare, cel de-al doilea capitol tratează teoria guvernantei europene și globale, noua guvernanta a Uniunii Europene, respectiv fenomenul europenizării, fiind interpretate, în acest sens, concepte precum: interguvernamentalism versus supranaționalism, corporatism versus pluralism. Totodată, este efectuată o analiză cu privire la globalizare și regionalizare, la G20 și BRICS, ca exemple concludente cu referire la guvernanta globală, globalizare, regionalizare. Cel de-al treilea capitol pune în discuție conceptul de ‘logică a influenței’, în contextul lobbyului comunitar, tratează relația stabilită între instituțiile europene și actorii de lobby, în cadrul procesului decizional al Uniunii Europene (UE), și descrie traseul lobbyului comunitar prin instituțiile europene.

În egală măsură, este analizat fenomenul instituționalizării grupurilor de interese la Bruxelles, prin raportare la ‘reprezentativitatea democratică’, iar, pe lângă conceptul de ‘lobby’, alte concepte ca și ‘relații publice, ‘afaceri publice’ sau ‘relații guvernamentale’ sunt, la rândul lor, explicate. Urmează o analiză mai detaliată și nuanțată a fenomenului de lobby - astfel, în cel de-al patrulea capitol, sunt evidențiate strategii, tehnici și tactici de lobby, în directă legătură cu

procesul decizional de la nivelul Uniunii Europene. În această ordine de idei, sunt analizate calea națională și cea europeană (bruxelleză), cu privire la planificarea strategică a unei acțiuni de lobby, reglementarea lobbyului comunitar fiind un alt aspect pe care lucrarea de față îl abordează. Pentru conturarea acestui fenomen și din perspectivă practică, cel de-al cincilea capitol cuprinde un studiu de caz cu referire la analiza unei campanii de lobby derulate la nivelul UE (exemplul ales se referă la dosarul ‘biocombustibili’), două seturi de interviuri cu experți din domeniul lobbyului, al procesului decizional comunitar, precum și din cel al biocombustibililor, respectiv interpretările (cantitative și calitative) aferente. Cel de-al șaselea capitol înglobează concluziile finale ale cercetării. Deopotrivă, sunt atașate lista bibliografică a lucrării și o serie de anexe, ce cuprind interviurile integrale realizate cu experți.

O imagine clară și corectă asupra mecanismului de funcționare a Uniunii Europene, în ansamblul său, presupune o bună cunoaștere a procesului decizional comunitar, cu numeroasele sale nuanțe. Cu fiecare revizuire a tratatelor UE (ce stau la baza funcționării înseși a Uniunii), s-a urmărit o îmbunătățire, simplificare, eficientizare și transparentizare a procesului decizional comunitar. Însă, pentru înțelegerea acestui fenomen, în complexitatea sa, este necesară o raportare globală nu doar la instituțiile europene, respectiv la organele consultative europene, ci și la fenomenul de lobby, din ce în ce mai puternic dezvoltat la nivel Uniunii. Cu alte cuvinte, în prezenta lucrare, procesul decizional comunitar va fi observat și interpretat prin prisma mai cu seamă a fenomenului de lobby derulat în acest sens. Într-un spațiu democratic, o bună relație a Puterii (a factorului decizional) cu societatea civilă este percepută, cel puțin teoretic, drept indispensabilă și normală, relația creată fiind, adesea, una de interdependență între oameni politici, tehnocrați și grupuri de interese (respectiv cetățeni). Politicienii, administratorii din instituțiile publice au nevoie de legitimitate, expertiză, parteneriate de coaliție, asistență pentru implementarea de politici publice, iar grupurile de influență, la rândul lor, au nevoie de acces la informații cu privire la noile politici publice propuse, acces la factorii decizionali pentru punerea la dispoziția acestora de expertiză, cu scopul influențării ulterioare a deciziilor politice luate.

Fenomenul de lobby apare și se dezvoltă în cadrul relației Putere-Societate Civilă, ca expresie a dreptului fundamental al cetățenilor de a se exprima și de a se grupa în asociații pentru atingerea unor scopuri comune. Lobbyul de la nivelul Uniunii Europene se conturează în cadrul construcției comunitare, odată cu evoluția acesteia (în funcție de prevederile tratatelor care stau

la baza Uniunii) : astfel, de la un caracter mai degrabă haotic și informal (în forma sa inițială), lobbyul comunitar de astăzi este, din ce în ce mai mult, unul structurat, instituționalizat și reglementat.

Lobbyul este, de altfel, un fenomen extrem de prezent la Bruxelles, atât prin organele consultative europene, cât și prin diverse federații, organizații, asociații, companii, firme de consultanță, ONG-uri etc. Aceste structuri (grupuri de interese) reprezintă liantul dintre societatea civilă și Putere, oferind informații ce vin dinspre reprezentanți ai autorităților locale, regionale, naționale, organizații ale societății civile, diverse asociații de profil, experți tehnici și din zona academică sau, nu în ultimul rând, cetățeni, la modul individual.

Mecanismele de consultare reprezintă o parte din însăși activitatea instituțiilor europene, de-a lungul întregului proces decizional – de la faza de inițiativă legislativă, până la adoptarea, respectiv implementarea propunerii în cauză. De altminteri, consultarea are, în esență, două scopuri :

- îmbunătățirea, aprofundarea conținutului respectivei politici publice – instituțiile europene au nevoie de plusul de informație și expertiză din partea grupurilor de interese ;
- implicarea grupurilor de interese în procesul decizional.

O chestiune precum credibilitatea politică este esențială îndeosebi într-un spațiu într-atât de complex și de pluralistic precum cel al Uniunii Europene. Stabilirea de dialoguri și parteneriate cu diverse grupuri de interese este în măsură să consolideze această credibilitate necesară pentru menținerea unui echilibru firesc la nivelul politic al sistemului, ca întreg. Uneori, fenomenul de lobby este perceput în sens peiorativ: o seamă de specialiști asociază actul de lobby cu ideea de corupție, de șantaj politic, fiind prezentat și riscul ca anumite grupuri de interese să beneficieze de drepturi privilegiate, în detrimentul altora (datorită bugetelor impresionante pe care le dețin unele grupuri de interese, există experți care consideră că acești lobbyiști ar avea acces sporit la nivelul factorilor de decizie, respectiv o mai mare forță de influență în privința luării deciziilor politice).

Cu toate acestea, după cum a fost menționat deja, fenomenul de lobby este perceput drept componentă firească, indispensabilă și necesară pentru o mai bună, eficientă și transparentă funcționare a statului democratic. În lipsa actului de lobby, societatea civilă ar fi lipsită, în mod injust, de dreptul democratic fundamental de a-și expune viziunea, opinia, nevoile, respectiv argumentele, soluțiile propuse în vederea elaborării unor politici publice care să ia în calcul nu doar ‘vocea politicului’, dar și pe cea a societății, în ansamblul ei.

Desigur, pentru ca actul de lobby să fie transparent, respectiv pentru ca toate grupurile de interese, indiferent de forța economică pe care se bazează, să aibă acces egal la factorii decizionali, lobbyul trebuie să fie reglementat cu strictețe, astfel încât transparența acestuia să nu poată fi pusă sub semnul îndoielii. Cu precădere în ultimii ani, la nivelul Uniunii Europene, au existat numeroase dezbateri în privința reglementării lobbyului comunitar și au fost luate o serie de măsuri în acest sens. Chiar dacă au fost înregistrate progrese, rămân încă destule aspecte care trebuie rezolvate, o provocare delicată fiind dacă, în anii următori, reglementarea lobbyului va avea caracter obligatoriu sau dacă își va păstra caracterul voluntar.

Care este, însă, gradul de eficiență al acțiunilor de lobby desfășurate la nivel comunitar ? Care este gradul de influență pe care acestea le au în cadrul procesului decizional al Uniunii Europene ?

Etapele parcurse în vederea realizării acestei cercetări au fost următoarele :

- documentarea în vederea realizării contextului general - culegerea de informații ;
- identificarea subiectelor centrale de analiză;
- realizarea propriu-zisă a cercetării: colectarea de date, realizarea eșantionului de cercetare, întocmirea planurilor de interviu și contactarea persoanelor selectate pentru realizarea interviurilor ;
- sintetizarea materialelor obținute în urma documentării și formularea capitolelor teoretice ;
- elaborarea rezultatelor în urma realizării analizelor și interviurilor;
- redactarea rezultatelor și concluziilor întregii lucrări ;
- redactarea listei bibliografice utilizate pentru elaborarea lucrării de doctorat ;

- redactarea anexelor lucrării.

Documentarea cercetării de față s-a axat pe următoarele elemente:

- consultarea fondului bibliotecar al instituțiilor europene și al organelor consultative europene, Bruxelles (fondul bibliotecar al Comisiei Europene, Parlamentului European, Comitetului Regiunilor, Comitetului Economic și Social) ;
- consultarea fondului bibliotecar al « Université Libre », Bruxelles ;
- consultarea fondului bibliotecar al « Universității Babeș-Bolyai », Cluj-Napoca ;
- consultarea site-urilor oficiale ale instituțiilor europene și ale organelor consultative europene ;
- consultarea de diverse materiale oficiale, făcute publice de către instituțiile europene/organele consultative europene ;
- consultarea de diverse materiale relevante elaborate de către ONG-uri, centre de reflecție (think-tanks), companii sau firme de consultanță europene ;
- consultarea de materiale jurnalistice relevante, dezvoltate în presa europeană ;
- realizarea de interviuri cu experți din cadrul instituțiilor europene, Bruxelles ;
- realizarea de interviuri cu experți din mediul de lobby european, din Bruxelles (firme de consultanță, companii, asociații, ONG-uri, centre de cercetare).

Tipul de cercetare. Metode de cercetare

Lucrarea are la bază **cercetarea de tip calitativ, metodele de cercetare** utilizate fiind **studiul de caz și interviul**. Autorul a optat pentru cercetarea de tip calitativ în vederea efectuării unei explorări în profunzime a subiectului, a unei analize comprehensive (cercetarea calitativă fiind recunoscută drept una de tip exploratoriu). Deopotrivă, a considerat că, pentru o mai nuanțată și aprofundată înțelegere a fenomenului analizat – lobbyul și procesul decizional comunitar – se impun efectuarea unui studiu de caz specific, respectiv realizarea a două seturi de interviuri în profunzime, cu o serie de experți în domeniu. A fost preferată varianta stabilirii unui

eșantion mai restrâns (o caracteristică a cercetării de tip calitativ), dar care să permită realizarea unor interviuri aprofundate, iar, în funcție de disponibilitatea și preferința manifestate, respondenții – experții contactați – au oferit răspunsuri fie în cadrul unor interviuri realizate față-în-față sau telefonic, fie în scris.

Așadar, pentru partea practică a lucrării, au fost realizate **un studiu de caz pe tema ‘Campanie de lobby pentru biocombustibili la nivelul UE’, respectiv două tipuri de interviuri cu experți**, pe temele : **a) ‘Lobby și procesul decizional comunitar’ și b) ‘Campanie de lobby pentru biocombustibili la nivelul UE’**. Primul set de interviuri a fost efectuat în intervalul aprilie 2012 – septembrie 2012, pe un eșantion de 7 respondenți ; cel de-al doilea, în intervalul iunie 2013 – septembrie 2013, pe un eșantion de 7 respondenți.

Fenomenul de lobby este extrem de complex și poate fi analizat din numeroase perspective. Autorul prezentei cercetări a fost îndeosebi interesat să verifice care este nivelul de eficiență al campaniilor de lobby desfășurate la nivelul Uniunii Europene, respectiv care este, mai precis, gradul de influență a fenomenului de lobby derulat la nivel comunitar. Pe baza literaturii de specialitate consultate, a studiului de caz efectuat și a celor două serii de interviuri realizate cu experți s-a urmărit obținerea unor răspunsuri concludente.

În acest sens, autorul a formulat următoarele **interogații de cercetare** :

• ***Intensificarea acțiunilor de lobby preventiv & proactiv în cadrul coaliziilor de lobby la nivelul Uniunii Europene eficientizează și transparentizează procesul decizional comunitar, respectiv reduce riscul declanșării de crize politice majore ?***

• ***Succesul unei acțiuni de lobby depinde în mod fundamental de gradul de transparență al sistemului politic pe care încearcă să îl influențeze și de relevanța informațiilor oferite factorilor de decizie ?***

Din studiul de caz, respectiv din interviurile realizate cu experți în domeniul lobbyului și al politicilor energetice (biocombustibili), reiese că toate părțile interesate, direct afectate de către legislația europeană cu privire la biocombustibili, au derulat acțiuni de lobby. De regulă, acestea

au fost dezvoltate în cadrul unor coaliții strategice pentru o creștere a reprezentativității grupurilor de interese, mizându-se, astfel, pe maximalizarea șanselor de a influența factorii decizionali.

Ca strategii și tehnici de lobby utilizate în acest caz, cele mai relevante ar fi: abordarea, de către grupurile de interese, a factorilor decizionali atât la nivel european, cât și la nivel național, realizarea de documentări și monitorizări intense cu privire la subiectul acestor campanii de lobby, realizarea de studii științifice, respectiv formularea de mesaje-cheie și transmiterea acestora atât publicului larg, cât, mai ales, factorilor decisivi; organizarea de ample acțiuni de comunicare strategică (seminarii, conferințe, dezbateri), organizarea de activități de mobilizare a cetățenilor sau analizarea modalității de implementare a legislației propuse.

Acțiunile de lobby au fost realizate cam în toate direcțiile care prezentau relevanță: lobby la nivelul instituțiilor europene, lobby la nivelul statelor membre ale Uniunii, lobby la adresa unor forumuri și instituții precum G8, G20 sau ONU. La acesta, se adaugă lobbyul inter-instituțional (lobbyul derulat, de exemplu, între Comisia Europeană și Parlamentul European în vederea formulării propunerii legislative, a amendamentelor politice etc), respectiv lobbyul intra-instituțional (lobby efectuat între diferite direcții generale ale Comisiei Europene cu un anumit interes pentru dosarul în cauză sau lobby efectuat între diverse Comisii ale Parlamentului European, acestea urmărind, de asemenea, interese mai mult sau mai puțin opuse în raport cu dosarul analizat). Aceste grupuri de interese au avut, fiecare, un anumit grad de influență la nivelul factorilor decizionali, fapt demonstrat de modificările incluse în textul propunerilor legislative ale Comisiei Europene, respectiv de amendamentele politice incluse în textul propunerilor legislative, la nivelul Parlamentului European, în concordanță cu pozițiile exprimate de către părțile interesate.

Tehnicile și strategiile de lobby dezvoltate în cadrul dosarului ‘biocombustibili’ (conform informațiilor oferite, în acest sens, de către experții intervievați) nu sunt specifice exclusiv acestui caz de lobby. Cu alte cuvinte, în esență, aceste tehnici și strategii se regăsesc în multe alte cazuri de lobby european (chiar dacă, desigur, tehnicile aplicate pot să fie mai mult sau mai puțin remodelate, de la caz la caz). Realizarea de politici publice la nivelul UE este, deci, un proces amplu și nuanțat – o interacțiune permanentă între factorii decizionali și grupurile de interese afectate, în mod direct, de către decizia politică dezbătută. Traseul procesului decizional este

lung. Acesta implică – atât pentru actorii guvernamentali, cât (mai ales) pentru actorii non-guvernamentali numeroase dezbateri și negocieri, lobby intens, iar - pentru obținerea unor rezultate bune - strategii de lucru impecabile.

Atât literatura de specialitate consultată, cât și majoritatea experților intervievați, incluzând studiul de caz efectuat, contribuie la trasarea concluziei potrivit căreia, pe de o parte, lobbyul preventiv & proactiv eficientizează și transparentizează procesul decizional comunitar și că, pe de o altă parte, gradul de transparență al sistemului politic ce se dorește a fi influențat, respectiv relevanța informațiilor oferite factorilor de decizie reprezintă aspecte fundamentale pentru succesul unei acțiuni de lobby.

Factorul cronologic este esențial în actul de lobby. O strategie reușită de lobby se bazează pe o intervenție cât mai timpurie în dialogul pe care grupurile de interese îl dezvoltă cu factorii decizionali. Este important – poate fi chiar decisiv – ca acțiunea de lobby să înceapă înainte ca propunerea legislativă să fie lansată de către Comisia Europeană. Actul de lobby poate fi extrem de influent în această fază de pregătire a propunerii legislative, atunci când Comisiei îi este necesară expertiza din partea grupurilor de interese. Este vorba despre un schimb reciproc, în beneficiul ambelor părți implicate (grupurile de interese oferă factorilor de decizie informația, pe baza căreia pot obține influența). Acesta este, deci, unul dintre momentele de vârf în ceea ce privește accesul lobbyștilor la factorii decizionali. Un act de lobby eficient începe nu prin acțiunea de lobby propriu-zisă, prin comunicarea externă, ci prin elaborarea unei strategii eficiente, cât mai devreme. De altfel, așa cum s-a văzut, dialogul cu actorii guvernamentali se situează undeva către finalul procesului de lobby. Un exemplu concret cu privire la importanța lobbyului preventiv pentru obținerea de către grupurile de interese a unor rezultate avantajoase în cadrul procesului decizional este oferit de către unul dintre experții intervievați pentru partea practică a lucrării. În calitate de lobbyist activ în dosarul ‘biocombustibili’, expertul subliniază cum intervenția târzie pe scena de lobby european a fost o greșeală strategică fundamentală a echipei lor de lobby, în cadrul campaniei derulate. De fapt, era imperios necesară o acționare cât mai devreme.

Lobbyul preventiv & proactiv poate face ca procesul decizional să fie mai transparent pe seama accesului timpuriu al grupurilor de interese la agenda politică în pregătire sau pe seama capacității grupurilor de interese de a contribui la formularea însăși a agendei politice. Un lobby preventiv puternic este în măsură să stabilească priorități pentru această agendă politică. Deci,

transparența în cazul lobbyului preventiv & proactiv funcționează în două sensuri și constă în faptul că, în cadrul procesului decizional, pe de o parte, grupurile de interese au acces foarte devreme la intențiile politice ale actorilor guvernamentali, în timp ce factorii decizionali au acces la viziunile, expectanțele și argumentele grupurilor de interese. Această transparență corespunde guvernantei globale bazate pe un sistem democratic.

Una dintre funcțiile actului de lobby este aceea de management al riscului politic. Prin acțiunile lobbyului preventiv & proactiv pot fi identificate o serie de probleme și tendințe de pe scena politică, respectiv poate fi analizată nu doar legislația actuală, ci și legislația care există într-o fază incipientă, de pregătire. Totodată, prin acțiunile de lobby, pot fi transmise idei care să încurajeze luarea în calcul a unei potențiale viitoare propuneri legislative, încă inexistente. Pentru evitarea unor crize politice majore, scenariul ideal este ca propunerea legislativă să nu avanseze înainte ca opiniile părților interesate să fi fost consultate, filtrate și, după caz, integrate în textul legislativ care se are în vedere.

Deopotrivă, în general, cercetătorii, experții consideră că, pentru o acțiune de lobby reușită, sistemul politic pe care grupurile de interese încearcă să îl influențeze trebuie să fie transparent. Totodată, acestea trebuie să le ofere factorilor decizionali informații relevante. Prin forța, credibilitatea, consistența, istețimea argumentului, un grup de interese poate să se impună pe dinaintea altuia, în dialog cu factorii decizionali. Poate câștiga întâietate. Poate obține influență. Aici, este de o semnificație majoră capacitatea lobbyistului de a selecta, din larga varietate existentă, acele informații care pot conferi în mod real valoare adăugată. Informații care să se adapteze nevoilor instituțiilor europene, informații care să rețină atenția, care să convingă – nu (doar) pe baza rațiunii de seducție a interlocutorului (strategie nu rareori întâlnită în acțiunile de lobby), ci (mai ales) pe baza argumentului rațional, valid. Într-un sistem democratic, un dialog opac dintre actorii guvernamentali și actorii non-guvernamentali își pierde din sens și din consistență.

Încrederea reciprocă este unul dintre punctele forte ale lobbyului, iar, în lipsa ei, ambele părți implicate în acest proces se compromit fundamental. Însuși procesul decizional poate fi, astfel, periclitat în mod sever. De altfel, această situație determină ca numeroși specialiști să solicite instituțiilor europene introducerea sistemului de reglementare obligatorie a lobbyului la nivelul Uniunii Europene, în speranța unei transparențe sporite a mecanismului decizional, în ansamblul său. Este limpede că lobbyul trebuie să fie parte integrantă a procesului decizional în

spațiul democratic al Uniunii Europene (de altfel, ca în orice alt spațiu democratic). Și aceasta, întrucât politicile publice dezvoltate trebuie să fie adânc ancorate în zona societății civile. Altminteri, ele nu fac altceva decât să se îndepărteze de contactul - sănătos și firesc - cu realitatea pe care trebuie să o reflecte într-o formă cât mai precisă și într-o măsură cât mai mare. Din acest permanent dialog între factorii formali de putere - factorii decisivi - și societatea civilă - actorii privați - fiecare, în mod teoretic, are de oferit, respectiv de câștigat. Pentru crearea unui cât mai corect și eficient mecanism al guvernății, lucrurile trebuie privite ca un întreg. Orice fisură, în acest sens, ar crea derapaje, albulversă un mers constructiv și integrant al lucrurilor.

Zece echipe diferite de lobbyiști, tratând un același caz și – să presupunem - chiar deținând aceleași informații, aceeași rețea de contacte - vor aduce o serie de rezultate mai mult sau mai puțin diferite. Diferența va sta, desigur, tocmai în acea capacitate de a-și crea strategia cea mai eficientă. Relația dintre instituțiile europene și grupurile de interese, în procesul de lobby comunitar, este complexă și nuanțată. E vorba de o nesfârșită negociere de interese, un fabulos exercițiu bazat pe putere și influență, dar și pe nevoia de informare.

Consider că fenomenul de lobby poate să fie extrem de influent în cadrul procesului decizional comunitar, în condițiile în care fiecare actor implicat își construiește strategiile în mod eficient - cu tact, inteligență și perseverență. Firește, fenomenul de lobby poate să fie analizat din numeroase perspective. Lobbyul este precum un organism viu care se dezvoltă, este modelat, pe alocuri, modificat, însă, în esență, își păstrează sensul și funcția de bază – aceea de *a influența*.

Bibliografie (expusă parțial în rezumat)

Lucrări generale

Andeweg, R., "On Studying Government", în Hayward, J., Menon, A., *Governing Europe*, Oxford, University Press, 2003

Andreatta, F., "Theory and the European Union's International Relations" în Hill, C., Smith, M., *International Relations and the European Union*, Oxford University Press, 2005, p. 18-38

Baylis, J., Smith, S., Owens, P., *The Globalization of World Politics, An introduction to international relations*, Forth Edition, Oxford University Press, 2008

Bentley, A., *The Process of Government*, Chicago, 1908

Berthelot, Y., “Regionalization and globalization: Two concomitant dynamics in need of coherent institutions”, în de Senarclens, P., Kazancigil, A., (eds.) *Regulating globalization : Critical approaches to global governance*, United Nations University Press, 2007, p. 177-205

Best, E., “Regionalism in international affairs”, în Baylis, J., Smith, S., Patricia, O., *The Globalization of World Politics, An introduction to international relations*, Oxford, 2009, p. 434-449

Biersteker, T., “The « Triumph » of Neoclassical Economics in the Developing World : Policy Convergence and Bases of Governance in the International Economic Order”, în Rosenau, N. J., and Czempiel, E.-O., *Governance without Government : Order and Change in World Politics*, Cambridge University Press, 1996, p. 102-131

Clark, I., *Globalization and International Relations Theory*, Oxford University Press, 1999

Coicaud, J.-M., “Can global governance make globalization more legitimate ?”, în de Senarclens, P. and Kazancigil, A., *Regulating globalization : Critical approaches to global governance*, United Nations University Press, 2007, p. 249-275

Coleman, J.S, *Foundations of Social Theory*, The Belknap Press of Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts, and London England, 1990

Cooper, A., *A Work in Progress for Global Governance ?*, Berlin, 2009

- Czempiel, E.-O., “Governance and Democratization”, în Rosenau, J. and Czempiel, E.-O., *Governance without Government : Order and Change in World Politics*, Cambridge University Press, 1996
- Fawcett, L., “Regionalism and Global Governance”, în de Senarclens, P. and Kazancigil, A., *Regulating globalization : Critical approaches to global governance*, United Nations University Press, 2007, p. 150-170
- Frankel, J., *International Relations in a Changing World*, Fourth Edition, Oxford University Press, 1998
- Friedrich, D., Nanz, P., “Europe’s civil society from a normative democratic point of view : the case of the European Union’s migration policy”, în Ruzza, C., Della Sala (eds.), *Governance and civil society in the European Union, volume 1, Normative perspectives*, Manchester University Press, Palgrave, 2007, p. 113-133
- Gills, B., *The Global Politics of Globalization, Empire versus Cosmopolis : The Clash of Globalizations*, Newcastle University, 2009
- Hajnal, P., *The G8 System and the G20, Evolution, Role and Documentation*, Ashgate, Hampshire, 2007
- Helleiner, G., *Markets, Politics and Globalization : Can the Global Economy Be Civilized ?*, *Global Governance*, 2009
- Helleiner, G., *Developing Countries, Global Financial Governance and the Group of Twenty: A Note*, University of Toronto, 2001
- Hosli, M. O., Nolke, A., Beyers, J., “Contending Political-Economy Perspectives on European Interest Group”, în Warntjen, A., Wonka, A., *Governance in Europe, The Role of*

Interest Groups, Nomos Verlagsgesellschaft, Baden-Baden, 2004, p. 42-56

Jessop, B., “Governance”, în Krossa, A. S., *Europe in a Global Context*, Palgrave Macmillan, 2011

Jones, A., *Globalization, Key thinkers*, Polity, 2010

Kazancigil, A., “The Significance of statehood in global governance”, în de Senarclens, P. and Kazancigil, A., *Regulating globalization : Critical approaches to global governance*, United Nations University Press, 2007

Kenen, P.B., Shafer, J.R., Wicks, N.L., Wyplosz, C., *International Economic and Financial Cooperation: New Issues, New Actors, New Responses*, London, Centre for Economic Policy Research, 2004

Kirton, J., *The Diplomacy of Concert : Canada, the G7 and the Halifax Summit*, Canadian Foreign Policy, 1995

Laumann, E.O, Knoke, D., *The organizational state : social choice in national policy domains*, Madison: University of Wisconsin Press, 1987

McGrew, A., “Globalization and Global Politics”, în Baylis, J., Smith, S., Owens, P. *The Globalization of World Politics, An Introduction to International Relations*, Forth Edition, Oxford University Press, 2008

Nayyar, D., *Governing Globalization, Issues and Institutions*, Oxford, 2002

Ocampo, J. A., “Reforming the International Financial Architecture : Consensus and Divergence”, în Nayyar, D., *Governing Globalization, Issues and Institutions*, Oxford, 2002

Puşcaş, V., *Relații Internaționale Transnaționale*, Cluj-Napoca, Eikon, 2007

Puşcaş, V., *Teme europene*, Cluj-Napoca, Eikon, 2008

Ruzza, C., Della Sala, V. (eds.), *Governance and civil society in the European Union, volume 1, Normative perspectives, Introduction : the unequal sides of a triangle – democracy, governance and civil society*, Manchester University Press, Palgrave, 2007

Samans, R., Uzan, M., Lopez-Claros, A., “The International Monetary Convention Project : A Public-Private Exploration of the Future of the International Monetary System”, în Samans, R., Uzan, M., Lopez-Claros (eds.), *The International Monetary System, the IMF and the G-20 : A Great Transformation in the Making ?* World Economic Forum, The Reinventing Bretton Woods Committee, Houndmills, Basingstoke and New York, Palgrave Macmillan, 2007

Stiglitz, J., “Globalization and the Logic of International Collective Action: Re-examining the Bretton Woods Institutions”, în Nayyar, D. (ed.), *Governing Globalization, Issues and Institutions*, Oxford, 2002

Schneider, V., *State Theory, Governance and the Logic of Regulation and Administrative Control*, în Warntjen, A., Wonka, A., *Governance in Europe, The Role of Interest Groups*, Nomos Verlagsgesellschaft, Baden-Baden, 2004, p. 25-42

Truman, E. M., “Implications of Structural Changes for Management of the Global Economy”, în *The International Monetary System, the IMF and the G20, A Great Transformation*, ed. Samans, R., Uzan, M., Lopez-Claros, A., World Economic Forum, The Reinventing Bretton Woods Committee, Houndsmills, Basinstoke and New York, Palgrave Macmillan, 2007

Waters, M., *Globalization*, London, 1995

Lucrări speciale

- Balme, R., Chabanet, D., Wright, V., *L'action collective en Europe*, Paris, Presses de Sciences Po, 2002
- Beyers, J., Eising, R., Maloney, William, A., *Interest Group Politics in Europe, Lessons from EU Studies and Comparative Politics*, Routledge, London and New York, 2010
- Bouwen, P., *Corporate Lobbying in the European Union : Towards a Theory of Access*, Florence European University Institute, Badia Fiesolana, 2001
- Chari, R., Hogan, J. *et al*, *Regulating lobbying : a global comparison*, Manchester University Press, 2011
- Chari, R., Kritzinger, S., *Understanding EU Policy Making*, London, Pluto, 2006
- Chari, R., McMahon, H., "Selling off the state and supranational regulation : informal governance in the EU", în Christiansen, T., Piattoni, S., *Informal Governance in the European Union*, UK, Edward Elgar, 2003, p. 114-129
- Christiansen, T., Piattoni, S., *Informal Governance in the European Union*, UK, Edward Elgar, 2003, p. 1-17
- Cini, M., *The European Commission : Leadership, Organisation and Culture in the EU Administration*, Manchester University Press, 1996
- Clamen, M., *Le lobbying et ses secrets*, Paris, Dunod, 1995
- Clamen, M., *Manuel de Lobbying*, Paris, Dunod, 2005

- Clamen, M., *Pratique du Lobbying, 17 dossiers analysés et commentés*, Paris, Dunod, 2002
- Coen, D., “Business Interests and European Integration”, in Balme, R., Chabanet, D., Wright, V., *L'action collective en Europe*, Paris, Presses de Sciences Po, 2002, p. 255-277
- Coen, D., Richardson, J., *Lobbying the European Union: Institutions, Actors, and Issues*, Oxford, 2010
- Della Salla, V., « Introduction : the unequal sides of a triangle – democracy, governance and civil society », in Ruzza, C., Della Sala, V. (eds.), *Governance and civil society in the European Union, volume 1, Normative perspectives*, Manchester University Press, Palgrave, 2007, p. 1-11
- Eberlein, B., “Formal and informal governance in Single Market regulation”, in Christiansen, T., Piattoni, S., *Informal Governance in the European Union*, UK, Edward Elgar, 2003, p. 150-172
- Fairbrass, J., Warleigh, A., *Influence and Interests in the European Union : The New Politics of Persuasion and Advocacy : The New Politics of Persuasion, Advocacy and Influence in the European Union*, Europa Publications, Taylor & Francis Group, 2002
- Geiger, A., *EU Lobbying handbook, A guide to modern participation in Brussels*, Berlin, Helios Media GmbH, 2006
- Grant, W., “Pressure Groups and the European Community : An Overview”, in Mazey, S., Richardson, J., *Lobbying in the European Community*, Oxford University Press, 1993
- Goehring, R., “Interest Representation and Legitimacy in the European Union : The New Quest for Civil Society Formation”, in Warleigh, A., Fairbrass, J. (eds.), *Influence and Interests in the European Union : the New Politics of Persuasion and*

Advocacy, Europa Publications, Taylor & Francis Group, 2002, p. 118-138

Gorges, M., *Eurocorporatism ? Interest Intermediation in the European Community*, Lanham, University Press of America, 1996

Greenwald, C., *Group Power, Lobbying and Public Policy*, New York, Praeger Publishers, 1978

Greenwood, J., *Interest Representation in the European Union*, Palgrave Macmillan, 2007

Grossman, E., Saurugger, S., *Les groupes d'interet, Action collective et strategies de representation*, Paris, Armand Colin, 2006

Hooghe, L., "The Mobilisation of Territorial Interests and Multilevel Governance", în – Balme, R., Chabanet, D., Wright, V., *L'action collective en Europe*, Paris, Presses de Sciences Po, 2002, p. 347-374

Karr, K., *Democracy and Lobbying in the European Union*, Frankfurt/New York, Campus Verlag, 2008

Klemens, J., *Lobbying in the new Europe*, Wiley-Vch Verlag GmbH&Co.KGAA, 2011

Klemens, J., Waldenberger, F., *Successful Lobbying in the New Europe*, Berliner Wissenschafts-Verlag, 2005

Lamarque, G., *Le Lobbying, Que Sais-Je ?*, Paris, 1994

Le Picard, O., Adler, J.-C., Bouvier, N., *Lobbying, Interets particuliers – Benefices collectifs, Les regles du jeu*, Editions d'Organisation, 2000

Mazey, S., Richardson, J., "Interest Groups and the Brussels Bureacracy", în Hayward, J.,

- Menon, A., *Governing Europe*, Oxford, 2003
- Mazey, S., Richardson, J., “Pluralisme ouvert ou restreint ? Les groupes d’interet dans l’Union europeenne?”, in – Balme, R., Chabanet, D., Wright, V., *L’action collective en Europe*, Paris, Presses de Sciences Po, 2002, p. 123-161
- McAleavey, P., “The Political Logic of the European Community Structural Funds Budget : Lobbying Efforts by Declining Industrial Regions”, *European University Institute Working Paper RSC*, no. 94/2, Badia Fiesolana, Firenze, 1994, p. 5.
- McLaughlin, A., Jordan, G., “The Rationality of Lobbying in Europe: Why are Euro-Groups so Numerous and so Weak? Some Evidence from the Car Industry”, in Mazey, S., Richardson, J. (eds.) *Lobbying in the European Community*, Oxford University Press, 1993
- Michalowitz, I., “Beyond Corporatism and Pluralism : Towards a New Theoretical Framework”, in Warleigh, A., Fairbrass, J. (eds.), *Influence and Interests in the European Union : the New Politics of Persuasion and Advocacy*, Europa Publications, Taylor & Francis Group, 2002, p. 35-53
- Michalowitz, I., “Lobbying as Two-way Strategy : Interest Intermediation or Mutual Instrumentalisation ?”, in Warntjen, A., Wonka, A., *Governance in Europe, The Role of Interest Groups*, Nomos Verlagsgesellschaft, Baden-Baden, 2004, p. 75-93
- Nonon, J., Clamen, M., *L’Europe et ses couloirs, Lobbying et lobbyistes*, Paris, Dunod, 1992
- Nownes, A., *Total Lobbying : What Lobbyists want (and How They Try to Get It)*, Cambridge University Press, 2006
- Nugent, N., Paterson, W., « The Political System of the European Union », in Hayward, Jack,

- Menon, Anand, *Governing Europe*, Oxford, University Press, 2003
- Peters, G., “Interest Groups and European Governance : A Normative Perspective”, în Warntjen, A., Wonka, A., *Governance in Europe, The Role of Interest Groups*, Nomos Verlagsgesellschaft, Baden-Baden, 2004, p. 56-65
- Puşcaş V., *EU Accession Negotiations (A Handbook)*, Hulla & Co Human Dynamics KG, Wien, 2013
- Rhodes, R. A. W., “What is New about Governance and Why does it Matter ?”, în Hayward, J., Menon, A., *Governing Europe*, Oxford, University Press, 2003, p. 61-73
- Rosenau, J. N., “Governance, Order And Change in World Politics”, în Rosenau, J. N., Czempiel, E-O, *Governance without Government : Order and Change in World Politics*, Cambridge University Press, 2009, Chapter I
- Ruzza, C., « ‘Frame Bridging’ and the New Politics of Persuasion, Advocacy and Influence », în Warleigh, A., Fairbrass, J., *Influence and Interests in the European Union: The New Politics of Persuasion and Advocacy*, Europa Publications, Taylor & Francis Group, 2002, Chapter I
- Scharpf, F., “Political Institutions, Decision Styles and Policy Choices”, în Czada, R. Windhoff-Héritier, A., *Political Choice. Institutions, Rules and the Limits of Rationality*, Frankfurt, Campus Verlag, 2009, p. 53-86
- Tenbucken, M., *Corporate Lobbying in the European Union, Strategies of Multinational Companies*, Peter Lang, 2002
- Trenz, H.-J., “A transnational space of contention ? Patterns of Europeanisation of civil society in Germany”, în Ruzza, C., Della Sala V. (eds.), *Governance and civil society in the European Union, volume I, Normative perspectives*, Manchester University Press, Palgrave, 2007

- Tsakatika, M., « The European Union and the democratic limits of governance », in *Governance and civil society in the European Union*, volume 1, *Normative perspectives*, Ruzza, C., Della Sala, V., Manchester University Press, Palgrave, 2007, p. 30-54
- Van Schendelen, R., *More Machiavelli in Brussels, The Art of Lobbying the EU*, Amsterdam University Press, 2010
- V Marquez, R., *The G20 : A Practitioner's Perspective, Global Economic Governance Programme*, Oxford, 2007
- Wade Hunter, R., “The Disturbing Rise in Poverty and Inequality : Is it all a big lie ?”, in Held, D., Koenig-Archibugi, M. (eds.), *Taming Globalization: Frontiers of Governance*, Cambridge UK: Polity, 2003, p. 18-46
- Warleigh, A., “Informal governance : improving EU democracy ?”, in Christiansen, T., Piattoni, S., (eds.), *Informal Governance in the European Union*, Cheltenham, Edward Elgar, 2003, p. 22-36
- Warleigh, A., Fairbrass, J., (eds.) *Influence and Interests in the European Union : the New Politics of Persuasion and Advocacy*, Chapter I *The New Politics of Persuasion, Advocacy and Influence in the European Union*, Europa Publications, Taylor & Francis Group, 2002
- Weale, A., “Democratic values, political legitimacy and European governance”, in *Governance and civil society in the European Union*, volume 1, *Normative perspectives*, Carlo Ruzza, C., Della Sala (eds.), V., Manchester University Press, Palgrave, 2007, p. 11-29
- Wilson, G., *Interest Groups*, Oxford, Basil Blackwell, 1990

Wonka, A., Warntjen, A., “The Making of Public Policies in the European Union : Linking Theories of Formal Decision-Making and Informal Interest Intermediation”, in Warntjen, A., Wonka, A., *Governance in Europe, The Role of Interest Groups*, Nomos Verlagsgesellschaft, Baden-Baden, 2004, p. 9-25

Woods, N., “Comment on Proposals for a New Framework”, in Kenen, P. B, Shafer, J. R, Wicks, N. L., Wyplosz, C., *International Economic and Financial Cooperation: New Issues, New Actors, New Responses*, Centre For Economic Policy Research, London, 2004

Zurn, M., *Global Governance and Legitimacy Problems*, Bremen, 2004